

Ενα στιγμιότυπο από την «Νεκρή Φύση», δράση της Λήδας Παπακωνσταντίνου Χιούζ στην Γκαλερί 3: Το γυμνό γυναικείο κορμί ανάμεσα οι σωρούς φρέσκων και πλαστικών μήλων και απέναντι στον πίνακα «Πρόγραμμα στην Χλόη» του Μανέ.

Γυναικεία έκφραση και αισθητική

**ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΤΙΣ ΔΡΑΣΕΙΣ
ΤΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ**

της Έλένης Βαροπούλου

Η ΔΙΕΘΝΗΣ θεατρική συνάντηση με θέμα «Γυναικεία Έκφραση» που έτοιμάζεται στο Θέατρο Άδελφοφ από τη Θεατρική Συντεχνία για το χρονικό διάστημα 6 Αυγούστου-8 Σεπτεμβρίου κάνει πάλι επίκαιρα μιά σειρά ερωτήματα γύρω από την ανάπτυξη και τις δυνατότητες της γυναικείας δημιουργίας στο θέατρο.

Οκτώ θέματα με προέλευση την Άγγλία, Γαλλία, Δυτική Γερμανία, Νορβηγία, Ισπανία και Αργεντινή θα ενισχύσουν με τη δική του τό καθένα όπτικη, την καλλιτεχνική πράξη που ασκείται από γυναίκες και υπηρετεί φεμινιστικούς σκοπούς.

Η εμφάνιση τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα σκηνοθετηρών οι οποίες μιλούν ευκαταφάτης σχημάτων διεκδικώντας για τη γυναίκα μιά αποφασιστική θέση στη θεατρική παραγωγή, ή οργάνωση περιφορών από γυναίκες δημιουργούς των εικαστικών τεχνών, του χορού καθώς και το στήσιμο παραστάσεων βασισμένων σε πολλαπλά μέσα — μουσική, κείμενα, φιλμ, βίντεο, ζωντανή κίνηση — αποτελούν τα σκόρπια δείγματα ενός προβληματισμού που στη Δυτική Ευρώπη και την Αμερική έχει τις δεκαετίες 60 και 70 εκδηλωθεί σαν κίνημα, συνειδητή και μαχητική απάντηση στο ζήτημα της καλλιτεχνικής έκφρασης των γυναικών.

Τά γυναικεία θέατρα στο εξωτερικό, ανεξάρτητα αν ανακηρύχθηκαν από την Κίνηση γυναικών, από αυτόνομες φεμινιστικές ομάδες ή με την ατομική πρωτοβουλία κάποιας καλλιτέχνιδας, έχουν κοινό περιεχόμενο την εξιχνίαση και αποκάλυψη του ρόλου της γυναίκας στην σύγχρονη κοινωνία, τον έρωτα, το έπαγγέλμα, την οικογένεια, την ίδια την τέχνη. Έχουν επίσης κοινό δρώμα τη διαμόρφωση ενός «γυναικείου λόγου» μιάς ιδιαίτερης έκφρασης που να αντιστοιχεί στα γυναικεία διώμα-

Η ήθοποιος Έλσα Κβιμε στο θέαμα «Ο άνδρας που γεννησε τη γυναίκα» από τον Νορβηγικό θίασο Σάλτ Κορνάπιετ με συμμετοχή στη φετινή Διεθνή Θεατρική Συνάντηση για τη «Γυναικεία Έκφραση» (Αύγουστος - Σεπτέμβριος 1982).

τα, τά αισθήματα και τόν στοχασμό.

Τό γενικότερο πλαίσιο μέσα στο οποίο ευδοκίμησαν τά θέατρα αυτά και προχώρησαν τη δουλειά τους οι γυναίκες περιφραμμένες με γυναικεία κείμενα και σωματική τέχνη (Μπόντυ άρτ) είναι τό φεμινιστικό μέτωπο όπως καλλιεργήθηκε σε θεωρητικά κείμενα και γυναικείους λογοτεχνικούς κύκλους, σε κυκλώματα εντύπων, γκαλερί, ραδιοσταθμών, ή στις προσπαθειές για αξιολόγηση και ανάδειξη της γυναικείας δημιουργίας από την Ιστορία, τό δοκίμιο, την κριτική, την λεξιλογραφία.

Η γυναικεία καλλιτεχνική εργασία που κομμάτι της συναποτελούν οι παραστατικές τέχνες, δέν έγινε αντικείμενο έρευνας τόσο πρόσφατα όσο θά πίστευε κανείς. Από τά μέσα κιόλας του περασμένου αιώνα μελέτες που έγραψαν γυναίκες και άνδρες την αντιμετώπισαν ξεχωριστά ενώ ή πρώτη θεματική έκθεση με «Σχέδια γυναικών» πραγματοποιήθηκε στο Άμστερνταμ τό 1884. Σήμερα παρόλλα με την άνθιση της γυναικείας δημιουργίας, δεκάδες είναι τά συγγράμματα και άρθρα, οι εκθέσεις και πολιτιστικές εκδηλώσεις, οι συζητήσεις και συναντήσεις που φιλοδοξούν να προσδιορίσουν την σφραγίδα του γυναικείου φύλου πάνω στο καλλιτεχνικό προϊόν.

τις εικόνες, τούς σκηνοθετημένους χώρους και τά μακτά μέσα για διάδοση των πολιτικοφεμινιστικών τους ιδεών. Πλάι στην Αμερικανίδα Καρόλε Σνέμαν με τά περιβάλλοντα για τόν έρωτα και την σεξουαλικότητα, την Ιταλίδα Τζένα Πάνε με τό συμβολικό πλήγμα του κορμιού της, την Φάλιε Έξπορτ που ανταπαρθέτει και κριτικάρει τις εικόνες της γυναίκας στην άγροτική ζωή, την Ιστορία της τέχνης, τις πόλεις, την Ίολε ντέ Φρέιτας που παίζει με τούς παραμορφωτικούς αντικατοπτρισμούς του έαυτού της σε καθρέφτες, μέταλλα, νερό ή την Λήδα Παπακωνσταντίνου-Χιούζ με την πρόσφατη «Νεκρή Φύση» της που ένα ζωντανό γυναικείο σώμα εκτελούσε μιά περιορισμένη δράση απέναντι στον ισολογισμένο εικαστικό και μουσικό πίνακα «Πρόγραμμα στη Χλόη» του Μανέ, πολυάριθμες είναι στον κόσμο οι γυναίκες περιόρηδες ταξιμένες να απομυθοποιήσουν και να πολεμήσουν την καταπίεση της γυναίκας από τούς κοινωνικούς και ιδεολογικούς μηχανισμούς.

Ανάλογος είναι ο αγώνας που ανέλαβαν θεατρικές ομάδες ή συλλογικές γυναικών υιοθετώντας άλλοτε ένα διδακτικό θέατρο, άλλοτε ένα θέατρο καθαρώς αγκατάσπας προπαγάνδας κι άλλοτε λιγότερο άμεσες και περισσότερο σύνθετες, πειραματικές φόρμες. Η γυναικεία θεματική παραμένει για τό σημαντικό αυτό τό κύριο γνώρισμα κάθε σκηνηκής πρότασης και ταυτόχρονα του κοινωνικού προσορισμού τους. Τά θέματα επιλέγονται από κείμενα γυναικών συγγραφέων, γράφονται συλλογικά από την ομάδα ή προέρχονται από αυτοσχέδιους μούς με άφορητή την επικαιρότητα των γυναικείων διεκδικήσεων.

Μέσα σε μιά καλλιτεχνική διαδικασία όπου όλα είναι θεματά για προώθηση της γυναικείας υπόθεσης, επιχειρείται και ή έργμνεία κλασικών κειμένων από φεμινιστική σκοπιά, ή διασκευή έργων όπως λόγου χάρις ή «Πούντιλα», του Μαρτέτ όπον Μάτιτ είναι στην πατριαρχική οικογένεια ή γυναίκα του άγέννητου Πούντιλα (Θέατρο Λά Μανταλένα)

Έλένη Βαροπούλου

Εικαστικές δράσεις και περιφραμμένες από τη μιά μεριά, θέατρο από την άλλη είναι οι τομείς που κατέκτησαν έμφαντικά οι γυναίκες καλλιτέχνιδες μετά τό 1965 χρησιμοποιώντας τό κορμί, την κίνηση και τη χειρονομία.